

paa en Maade, der bliver skadelig for Succesforerne, er indlysende. Man tænke sig det Tilfælde, at En har en Datter, som efter Succesfionsordenen ikke er arveberettiget, men Brødre, Fættene eller andre arveberettigede Frænder, saa kan han let være fristet til at indrette Handelen saaledes, at den bliver til Fordeel for ham og Datteren, med Tilfidesættelse af vedkommende Succesfionsberettigedes Ret. — Men en anden Betænkelse, jeg har havt ved Udkastet, er, at idet den opoffer de tilkommende Succesforers Ret, opoffer den ogsaa Fæsterens, thi efter det forelagte Udkast kan han ligesaa godt sælge Godsset til Fremmede som til Fæsterne. Det er ikke blot enkelte Gaarde, men det hele Complex af Bøndergods, han saaledes kan sælge til Fremmede, som derved ville faae Leilighed til at gjøre sig betydelige Fordele, og som ikke ville tage det Hensyn til Fæsterens Lærv, som Lehnbesidderne efter Forholdets Natur maae tage, og efter Erfaringens Bidsnesbyrd pleie at tage. Der har i alle de Love, som hidtil have været givne og i de specielle Bestemmelser, hvorved man hidtil har søgt at fremme eller hjemle Afhændelse af det til Lehn og Fideicommisser hørende Bøndergods, altid været sørget for Fæsteren, og navnlig er det i den forhen berørte Resolution af 9de Juli 1846 udtrykkelig sagt, at denne Tilladelse til Afhændelse af Bøndergods enten til simpelt Arvesætte eller til almindelig Eiendom mod bestemte vedvarende Afgifter er betinget af, at dette Foretagende er overeensstemmende med Fæsterens Lærv. Det forekommer mig, at naar der har været en betydelig Deel af det ærede Things Medlemmer, som har havt den Mening, at der ikke skulde tages Hensyn til Fæsterne, saa er denne Forestilling begrundet i, at en saadan Lov, som tog særdeles Hensyn til Fæsterne, og ikke hjemlede Bøndergodssets Afhændelse til Andre, vilde indeholde en Bekræftelse af den Mening, som gaaer ud paa, at Fæsteren har Medieidomsret, og at enhver Eier af Fæstegods skal være uberettiget til at sælge sit Gods til Fremmede. Jeg er meget langt fra at dele en saadan Mening, og dersom en Lovbestemmelse, som her tog Hensyn til Fæsterne, skulde have den Virkning, at en saadan Grundsætning nød nogen

Anerkjendelse, vilde jeg i høt Grad være imod den. Men det forekommer mig, at hvad der ikke retfærdigt kan bestemmes med Hensyn til det Gods, som tilhører en Mand med fuldkommen Eiendomsret, og som har ustridig Ret til, naar Fæstegaarden bliver ledig, at sælge den til hvem han vil, og som nu endog har friere Hænder end forhen, efterat de Rettigheder, han kunde have tabt ved at sælge Bøndergodsset, ikke længere eksistere, — dette uden Krænkelse af nogen Rettighed kan foreskrives her, hvor der er Spørgsmaal om kongeligt Gods, offentligt Gods, offentlige Stiftelses Gods og fremfor Alt Lehn- og Fideicommissgods; thi der eksisterer ingen Ret til at sælge, og saaer Vedkommende Ret dertil, kan denne Ret betinges af, at det skeer paa en saadan Maade, at det er overeensstemmende med Fæstefamiliernes Lærv og med det Almindeliges Lærv. Derved gjør man dem aldeles ingen Uret, og det er derfor ogsaa i Ref. af 1ste Juli 1846 med Hensyn til Domainegodsene anført, at Fæsterne og deres Familier skulle fortrinlig begunstiges ved Godssets Salg. Det er ingenlunde min Mening, at der skal gives nogen særlig Bestemmelse, hvorved man skulde forvandle den Afgang, som efter Billigheden og efter Sæderne for det meste komme Fæsterens Born til gode, til en Ret; men jeg troer, at man heller ikke skal forrykke de for Fæsteren gunstige Forhold, som for Tiden ere, i Særdeleshed ved en Lov, som jeg ikke seer i nogen Henseende kan have nogen Gavn for det Almindelige, skjøndt det vistnok kan blive til stor Gavn for enkelte Lehn- og Fideicommissbesiddere.

En tredje Indvending, som jeg har havt imod det forelagte Lovudkast er, at den ikke tilstøder dem, der kun see sig istand til at erhverve Arvesætte paa deres Gaarde, Afgang hertil. Det har ikke været min Mening, at man skulde foretrække Arvesætte ved Loven. Der kan vist være mange Tilfælde og Omstændigheder, hvorunder egentlig Eiendom er ønskeligere og gavnligere end Arvesætte; men jeg har søgt at vise, at der er mangfoldige Tilfælde, hvori det netop for Bønder, der ville købe deres Gods, er meget tjenligere, at de faae en vis aarlig Afgift at udrede og en